

ЗАКЉУЧЦИ ИСТРАЖИВАЊА „ПРЕПОЗНАЈ НАСИЉЕ, РЕЦИ НЕ“

Удружења *Маме су закон* и *Путеви едукације* су током друге половине месеца јуна спровеле истраживање „Препознај насиље, реци не“ које је имало за циљ да испита информисаност девојчица узраста од 13 до 19 година о сексуалном насиљу.

Анкета је спроведена онлајн, путем Гугл упитника и анонимног је карактера, а на анкету је одговорило 970 испитаница.

Анкета је циљано намењена ученицама основних и средњих школа ради испитивања информисаности и ставова о сексуалном насиљу, и дељена је школама путем мејла који су они прослеђивали својим ученицима наведене узрасне групе као и посредством профила оба удружења на друштвеним мрежама.

Анкета се састоји од 14 питања затвореног и отвореног типа.

У табели 1. наведена је упоредна статистика броја испитаница по узрасту и удела оних које су навеле да су доживеле насиље.

Видљиво је да проценат девојчица које су се изјасниле да су доживеле насиље драстично расте на узрасту од 15 до 18 године, где је у просеку свака трећа испитаница пријавила да је доживела неки облик сексуалног насиља, док се код испитаница узрасне групе 19 година чак 54,17 % изјаснило да је доживело неки облик сексуалног насиља, што је више него свака друга испитаница ове узрасне групе.

Табела 1.				
Године	Број испитаница	Процент у укупном узорку	Број испитаница који се изјаснио да је доживео насиље	Процент испитаница у старосној групи који се изјаснио да је доживео насиље
12	12	1,24%	1	8,33%
13	145	14,93%	8	5,52%
14	268	27,60%	21	7,83%
15	181	18,64%	37	20,44%
16	147	15,14%	50	34,01%
17	113	11,64%	46	40,71%
18	73	7,52%	27	36,98%
19	24	2,47%	13	54,17%
Остало	6	0,62%	1	16,67%

У табели 2.1 је приказан број испитаница које су се изјасниле да лично познају неку жену или девојку која је била изложена сексуалном насиљу - из породице, круга пријатеља или суседства.

Из приказаних података можемо да закључимо да је број испитаница које су се изјасниле да лично познају жену или девојку која је била изложена сексуалном насиљу скоро двоструко већи код испитаница које живе у граду у односу на оне са села.

Табела 2.1.				
Обележени одговор	Број испитаница	Процент у укупном узорку	Број испитаница које су се изјасниле да лично познају неку жену или девојку која је била изложена сексуалном насиљу - из породице, круга пријатеља или суседства	Процент испитаница које су се изјасниле да лично познају неку жену или девојку која је била изложена сексуалном насиљу - из породице, круга пријатеља или суседства
Село	462	47,6%	105	22,73%
Град	508	52,6%	207	40,75%

У табели 2.2. наведен је број испитаница које су пријавиле да су доживеле неки облик сексуалног насиља.

Из приказаних података можемо да закључимо да је број испитаница које су пријавиле неки облик сексуалног насиља скоро три пута већи у граду него на селу.

Упоредјујући податаке који су дати у табели 2.1 и 2.2 долазимо до закључка да је много већа фреквенција сексуалног насиља у граду него на селу.

Табела 2.2.				
Обележен и одговор	Број испитаница	Процент у укупном узорку	Број испитаница које су се изјасниле да су доживеле неки облик сексуалног насиља	Процент испитаница које су се изјасниле да су доживеле неки облик сексуалног насиља
Село	462	47,6%	55	11,90%
Град	508	52,6%	148	29,13%

Упоредним анализом података добијених анкетом можемо извести закључке:

- Да се сексуално насиље над девојцима и младим девојкама драстично повећава на узрасту од 15 година, што се може повезати са њиховим преласком из основне у средњу школу, променом средине и повећаном слободом кретања, као и узрастним карактеристикама које долазе са сазревањем.
- На укупном узорку испитаних девојкица свака пета пријављује да је доживела неки облик сексуалног насиља. Тај број се на узрасту од 15-18 година повећава и у том узрасту свака трећа девојкица пријављује да је доживела сексуално насиље, док се код испитаница са 19 година учесталост доживљеног сексуалног насиља повећава на проценат од чак 54,17%, што је у просеку свака друга девојка.
- Три пута више испитаница из градске средине је пријавило да је доживело неки облик сексуалног насиља у односу на испитанице из сеоских средина, без обзира на узраст.
- Два пута више испитаница из града лично познаје жену или девојку која је доживела неки облик сексуалног насиља. Унакрсном анализом података долазимо до закључка да је сексуално насиље много присутније у градским срединама у поређењу са сеоским срединама. Слични подаци добијени су и ОЕБС-овим истраживањем из 2019. године.
- Када је тражено од испитаница да препознају која све понашања би означиле као сексуално насиље, испитанице су много чешће бирале одговоре који подразумевају неприкладни и нежељени физички контакт у односу на одговоре који подразумевају вербално насиље. То указује на потребу да се ради на

информисању девојака како би биле у стању да препознају и облике сексуалног насиља која се не односе искључиво на нежељени физички контакт.

- По информацијама које су доступне девојчицама, 89,3% њих сматра да се сексуално насиље над женама и девојчицама јавља свакодневно или често. Овај податак указује на постојање свести код испитаница о присутности сексуалног насиља.
- По мишљењу 69,6% испитаница сексуално насиље се дешава у контакту са непознатим људима. По истраживању које је објавио ОЕБС 2019. подаци су управо супротни, већина жена које су преживеле сексуално насиље идентификују починиоце као некога кога познају.
- На питање који облик насиља су доживеле испитанице су имале могућност вишеструког избора. Видљиво је да је највећи број испитаница које су означиле да су доживеле неки облик насиља, изабрало више одговора, што нам говори да се разни облици насиља јављају заједно. Од укупног броја испитаница које су пријавиле неки облик насиља њих 207 анализом појединачних одговора добили смо следеће податке:
 1. 69,56% испитаница се изјаснило да је доживело сексуално узнемиравање
 2. 63,77% испитаница се изјаснило да је доживело психичко/физичко насиље од стране партнера или других особа
 3. 52,66% испитаница се изјаснило да је било ухођено
 4. 15,45% испитаница се изјаснило да је доживело сексуално насиље од стране партнера или друге особе
- Од свих испитаница које су се изјасниле да су доживеле неки облик насиља, највећи проценат (69,56%) је оних које су доживеле сексуално узнемиравање, алармантна је и чињеница да се свака 7 испитаница која је доживела насиље изјаснила да је то било сексуално насиље од стране партнера или друге особе, што указује на посебну рањивост ове узрасне групе када је ови облици насиља у питању.
- Упоређујући податке из овог истраживања и податке добијене великим националним и глобалним истраживањима долази се до закључка да младе девојке почевши од 15 године живота много чешће доживљавају насиље, са посебним акцентом на насиље које има сексуалну конотацију.
- У опцији одговора отвореног типа испитанице су дале мноштво одговора који дају додатне информације које се односе на постојање разних форми насилног понашања у онлајн окружењу, што је у великој мери очекивано, с обзиром на велику присутност ове узрасне групе на друштвеним мрежама и другим платформама на којим могу бити мета насилника.
- Половина испитаница које су навеле да су доживеле неки облик сексуалног насиља није потражило помоћ.
- Девојке које су доживеле неки облик сексуалног насиља најчешће су се за помоћ обраћале члановима уже или шире породице (11,24%), затим пријатељима (8,4%), школи (4,12%), док је проценат оних који су се обратили надлежним званичним институцијама испод 3%. Из овог можемо да закључимо да степен поверења који младе девојке имају у институције није велики и да постоји

потреба да се на томе интензивно ради. Остаје питање да ли се званичним институцијама нису обраћале само из разлога што нису биле довољно информисане коме тачно треба да се обрате или је разлог неке друге природе.

- Две од пет испитаница су рекле да нису потпуно сигурне коме би се обратиле или да не знају коме би се обратиле за помоћ у случајевима када би биле жртве било ког облика насиља.
- По ставовима које су испитанице обележиле, три од пет испитаница сматра да у већини случајева сексуално насиље почини непозната особа, док две од пет испитаница сматра да момак не може да силује своју девојку. Значајан број испитаница (12,8%) се изјаснио да жене дозвољавају да им се догоди интимно партнерско насиље и, ако заиста то желе, могу да напусте своје насилне partnере, док 4,6% њих сматра да жртва често сама изазива насиље. Одабир ових ставова указује на то да су негативни стереотипи о улози жене у партнерским везама присутни и код младих девојака.
- Према мишљењу испитаница (90,82%) постоји велика потреба да се о овим темама разговара у школи, што указује на потребу веће присутности едукације на тему сексуалног насиља кроз превентивне радионице намењене младим женама и девојкама које имају за циљ едукацију, оснаживање и информисање о превенцији насиља.

Имајући то у виду планови удружења су да се обрате Министарству просвете, науке и технолошког развоја, Министарству за бригу о породици и демографију, као и Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог са предлогом да се организују радни састанци на којим би се дискутовало о добијеним резултатима и предлозима на који начин би се могло одговорити на очигледне постојеће потребе. Такође, закључке овог истраживања и свега што у наредном периоду будемо радили упућиваћемо и медијима који играју важну улогу у обликовању ставова и понашања младих особа.

Удружење Маме су закон

Удружење Путеви едукације